

Studia i Materiały. Miscellanea Oeconomicae
Rok 19, Nr 3/2015
Wydział Zarządzania i Administracji
Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

Finanse i rachunkowość

Małgorzata Garstka¹

WYBRANE ASPEKTY UŻYTECZNOŚCI SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH²

1. Wstęp

Sprawozdanie finansowe stanowi dla jego użytkowników podstawę podejmowania różnych decyzji o charakterze gospodarczym³. W związku z powyższym powinno ono pokazywać rzetelny i jasny obraz podmiotu gospodarczego, a informacje w nim zawarte powinny być użyteczne. Obserwator zmian w sprawozdawczości finansowej zauważył, że użyteczność informacyjna kształtowana jest obecnie z uwzględnieniem wymagań przede wszystkim jednej grupy użytkowników jaką są inwestorzy. Jednak w kontekście współczesnej gospodarki rynkowej i teorii zrównoważonego rozwoju ważne jest naukowe określenie elementów determinujących użyteczność społeczną i ekonomiczną sprawozdań finansowych⁴.

Znaczenie gospodarcze sprawozdań powoduje, że powinny one mieć odpowiednią jakość. W literaturze i regulacjach rachunkowości wskazuje się cechy jakościowe, jakim powinno odpowiadać sprawozdanie, aby było użyteczne. Sprawozdanie sporządza się w oparciu o zasadę memoriału i założenie kontynuacji działalności. Cechy jakościowe natomiast to porównywalność, sprawdzalność, terminowość oraz zrozumiałość. Regulacje ostatnio ulegały zmianom, między

¹ Dr Małgorzata Garstka, adiunkt, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach.

² Badania naukowe wykorzystane w publikacji były finansowane przez MNiSW w ramach projektu: Jakość sprawozdawczości finansowej w podmiotach gospodarczych województwa świętokrzyskiego; 614515.00.

³ R. Grabowski, A. Karmańska, *Polityka bilansowa spółek akcyjnych – uwarunkowania skuteczności oraz skutki rozpoznania przez inwestorów*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości”, 2009, nr 49 (105), SKwP, Warszawa 2009, s. 55.

⁴ T. Gabrusewicz, *Rola systemu współczesnej rachunkowości w teorii zrównoważonego rozwoju*, [w:] *Dylematy współczesnej rachunkowości*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu”, nr 174, Poznań 2011, s. 28-37, s. 32.

innymi pod wpływem oczekiwań inwestorów i obecnie wyodrębnia się fundamentalne cechy jakościowe: przydatność i wierną prezentację⁵. Problemów z określeniem tego, jaka powinna być sprawozdawczość jest wiele, co ujawnia proces współpracy IASB i FABS. W literaturze zwraca się również uwagę na konieczność odróżnienia od siebie celu sprawozdania, jakim jest zaspokojenie potrzeb informacyjnych adresatów oraz celu w postaci przedstawienia prawdziwego i rzetelnego obrazu rzeczywistości⁶. Zadanie zdefiniowania istoty współczesnej sprawozdawczości nadal można uznać za niewykonane. Niemniej jednak, nawet jeśli będzie ukończone, pozostanie problem właściwego inkorporowania i stosowania regulacji w praktyce. Z tego powodu warto przyglądać się temu, jak jednostki traktują regulacje i jaka informacja trafia na rynek, a następnie – jeśli nie spełnia ona oczekiwań – szukać przyczyn takiego stanu rzeczy, które mogą leżeć po stronie kompetencji służb rachunkowości, tak merytorycznych, jak i etycznych⁷. Jednakże nawet zapewnienie na wszystkich poziomach rachunkowości⁸ właściwych zasad i cech jakościowych informacji nie gwarantuje poprawnego zrozumienia i wykorzystania jej. Powstaje problem psychologicznych błędów percepcji informacji oraz nieracjonalności zachowań inwestorów i skutków tych zjawisk dla sprawozdawczości, a to rodzi postulat wykorzystania dorobku naukowo-badawczego finansów behawioralnych w rachunkowości w celu zwiększenia użyteczności sprawozdań dla inwestorów⁹.

2. Sprawozdania finansowe jako źródło informacji finansowej i ich zróżnicowanie

Obecne regulacje rachunkowości zakładają dużą różnorodność sprawozdań, a każde z nich ma inną wartość dla użytkowników. Zróżnicowanie to nie jest tylko skutkiem samodzielnego kształtowania polityki rachunkowości przez jednostki. Art. 4 ust. 1 ustawy o rachunkowości (dalej: ustawa) stanowi, że jednostki obowiązane są stosować przyjęte zasady (politykę) rachunkowości, rzetelnie i jasno przedstawiając sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy. Również w myśl MSSF zasady (polityka) rachunkowości są to przyjęte przez jednostkę gospodarczą przy sporządzaniu i prezentacji sprawozdań finansowych konkretne

⁵ M. Wójcik-Jurkiewicz, R. Jurkiewicz, *Kierunki zmian w zakresie wiarygodności sprawozdań finansowych*, „Studia Ekonomiczne” 2014, nr 164, s. 168-175 [online], www.ue.katowice.pl/.../13_M.Wojcik-Jurkiewicz_R.Jurkiewicz_Kierunki_zmian....pdf. (18.02.2015).

⁶ T. Cebrowska, *Dylematy polityki bilansowej*, Prace naukowe AE Wrocław, 1994, nr 690 s. 31, [za:] A. Kaczmarczyk, *Sprawozdawczość finansowa a koncepcja wiernego i rzetelnego obrazu*, [w:] *Rachunkowość, sztuka pomiaru i komunikowania*, (red.) pracownicy Katedry Rachunkowości SGH, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2011, s. 262.

⁷ T. Gabrusewicz, *Rola systemu...*, *op.cit.*, s. 32.

⁸ Szerzej na ten temat pisze: A. Karmańska, *Wielowymiarowość polityki rachunkowości i etyki z nią związanej (artykuł dyskusyjny)*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości”, tom 56 (112), Warszawa 2010, s. 99.

⁹ M. Masztalerz, *Użyteczność sprawozdań finansowych dla inwestorów giełdowych w świetle finansów klasycznych i behawioralnych*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości”, tom 57 (113), Warszawa 2010, 41-56.

prawidła, metody, konwencje, reguły i praktyki (MSR 8 pkt 5)¹⁰. Występuje ponadto zróżnicowanie informacji spowodowane wymaganiami wynikającymi z odmienności jednostek, powodującej, że sprawozdanie zawiera inne elementy. Nie chodzi tu tylko o odmienność związaną z rodzajem prowadzonej działalności, w efekcie której inne są sprawozdania banków, funduszy inwestycyjnych czy zakładów budżetowych, ale o odmienność wewnątrz jednej grupy jednostek określanych jako produkcyjno-handlowo-usługowe i o takich będzie mowa dalej.

Generalnie w myśl ustawy podstawowe sprawozdanie składa się z:

- Bilansu,
- rachunku zysków i strat,
- informacji dodatkowej, obejmującej wprowadzenie do sprawozdania finansowego oraz dodatkowe informacje i objaśnienia.

Te wymogi są rozszerzone w przypadku stosowania innych niż ustawa podstaw sporządzania sprawozdań. Zgodnie z MSR 1 pkt 10 pełne sprawozdania sporządzone zgodnie z MSR składają się ze sprawozdania:

- z sytuacji finansowej,
- z zysków lub strat i innych całkowitych dochodów,
- ze zmian w kapitale własnym,
- z przepływów pieniężnych,
- informacji dodatkowych zawierających podsumowanie istotnych zasad (polityki) rachunkowości oraz inne informacje objaśniające.

Sprawozdania można podzielić na podlegające wg ustawy obowiązkowi ich badania i niepodlegające mu. Sprawozdanie podlegające badaniu obejmuje, poza podstawowymi elementami, zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym oraz rachunek przepływów pieniężnych (art. 45 ust. 3). Badaniu podlegają roczne sprawozdania finansowe – kontynuujących działalność spółek akcyjnych i pozostałych jednostek (które nazwać można dużymi), a które spełniły co najmniej dwa z następujących warunków (art. 64 ust. 1):

- średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty wyniosło co najmniej 50 osób,
- suma aktywów bilansu na koniec roku obrotowego stanowiła równowartość w walucie polskiej co najmniej 2 500 000 euro,
- przychody netto ze sprzedaży towarów i produktów oraz operacji finansowych za rok obrotowy stanowiły równowartość w walucie polskiej co najmniej 5 000 000 euro.

Podmiotom, które nie spełniają warunków wymienionych w art. 64, ustawa pozwala na uproszczenia w zakresie ustalania kosztu wytworzenia produktu czy odroczonego podatku dochodowego, co powoduje kolejne różnice między sprawozdaniami badanymi i niebadanymi. Różnią się one zatem nie tylko składnikami, ale i zasadami sporządzania i wyceny.

¹⁰ Właściwe dla określenia polityki w regulacjach MSSF/MSR są Międzynarodowy Standard Rachunkowości 1 Prezentacja sprawozdań finansowych oraz Międzynarodowy Standard Rachunkowości 8 Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów, stanowiące podstawę dla kształtowania polityki rachunkowości.

Pewne wymogi, co do przyjęcia podstawy sporządzania sprawozdań sformułowano dla jednostek, których papiery wartościowe są notowane na regulowanym rynku, które się o takie notowania ubiegają i zamierzają ubiegać się. Nawet, jeśli podstawą ich rachunkowości jest ustawa, muszą, albo mogą w pewnych wypadkach sporządzać sprawozdania zgodnie z MSSF, co implikuje inne składniki i zasady sporządzania sprawozdania.

Ustawa wprowadza odmienne wymogi sprawozdawcze dla spółek wskazanych w art. 64 i dla pozostałych, dając tym drugim możliwość uproszczenia sprawozdań. Dotyczy to jednostek, które w wymaganym okresie nie osiągnęły dwóch z następujących trzech wielkości (art. 50. ust. 2):

- średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty wyniosło nie więcej niż 50 osób,
- suma aktywów bilansu na koniec roku obrotowego w walucie polskiej nie przekroczyła równowartości 2 000 000 euro,
- przychody netto ze sprzedaży produktów i towarów oraz operacji finansowych w walucie polskiej nie przekroczyły równowartości 4 000 000 euro.

Ostatnio zdecydowano się na uproszczenia dla jednostek mikro¹¹. Są nimi m.in. jednostki, które nie przekroczyły co najmniej dwóch z następujących trzech wielkości:

- 1 500 000 zł – w przypadku sumy aktywów bilansu na koniec roku obrotowego,
- 3 000 000 zł – w przypadku przychodów netto ze sprzedaży towarów i produktów za rok obrotowy,
- 10 osób – w przypadku średniorocznego zatrudnienia w przeliczeniu na pełne etaty¹².

W myśl ustawy (art. 48 ust. 3, art. 48a ust. 3, art. 48b ust. 4) mogą one nie sporządzać:

- informacji dodatkowej, pod warunkiem, że przedstawią informacje uzupełniające do bilansu,
- zestawienia zmian w kapitale (funduszu) własnym,
- rachunku przepływów pieniężnych.

Jednostka mikro, której sprawozdania nie podlegają obowiązkowemu badaniu może zrezygnować z zachowania zasady ostrożności (art. 7 ust. 2a) i nie ma możliwości wyceniania aktywów i pasywów według wartości godziwej i skorygowanej ceny nabycia (art. 28a).

Powstaje pytanie, jak wobec takiej różnorodności wymogów sprawozdawczych, mówić o użyteczności sprawozdań, szczególnie o aspekcie ich porównywalności w przestrzeni. Użytkownikowi może być trudno ocenić nawet to, czy

¹¹ Z. Wierzbińska, *Wycena aktywów i pasywów a oczekiwania informacyjne użytkowników sprawozdań finansowych*, „Studia Oeconomica Posnaniensia” 2014, vol. 2, no. 4 (265), s. 150-165, s. 158.

¹² Również MSSF różnicują podejście do niektórych podmiotów zobowiązanych do sporządzania sprawozdań, jak na przykład małych i średnich przedsiębiorstw. Rada MSSF opracowała standard przeznaczony dla małych i średnich jednostek.

dysponuje kompletnym sprawozdaniem finansowym sporządzonym według właściwych zasad. Wydaje się, że zróżnicowanie elementów i zakresu sprawozdań oraz zasad wyceny nie sprzyja ich użyteczności.

3. Cechy informacji finansowej i jej użytkownicy

Użyteczność sprawozdań jest pochodną ich przydatności i wiarygodności, ale jest także uzależniona od potrzeb informacyjnych ich użytkowników (Wierzbińska 2014). Polskie regulacje nie wspominają o tych użytkownikach¹³. MSSF stanowią, że sprawozdania sporządzane są w celu dostarczania takich informacji, które będą użyteczne przy podejmowaniu decyzji gospodarczych i spełniają potrzeby większości użytkowników. Do niedawna stanowiły, że użytkownikami są obecni i potencjalni inwestorzy, pracownicy, kredytodawcy, dostawcy i pozostali wierzyciele, klienci, rządy i agendy rządowe oraz społeczeństwo¹⁴. Zawężono to pojęcie, wyłączając menedżerów, a głównym adresatem sprawozdawczości stali się dostawcy kapitału¹⁵. Obserwuje się zjawisko wręcz nierównego traktowania odbiorców, jako najważniejszego użytkownika uważa się inwestora i jego oczekiwania się preferuje¹⁶. Mówi się o ogólnym przeznaczeniu sprawozdań, ale kierunek zmian, szczególnie w odniesieniu do stosowania wartości godziwej, wydaje się być wyznaczony wymaganiami inwestorów. Przyjęcie założenia, że sporządzenie takiego sprawozdania będzie jednocześnie odpowiadało potrzebom większości innych użytkowników, nie znajduje potwierdzenia w treści sprawozdania finansowego¹⁷.

Zasady sporządzania i prezentowania sprawozdań przedstawiają ustawa i MSSF: Założenia koncepcyjne sporządzania i prezentacji sprawozdań finansowych (dalej ZK). Pierwotnie określono cztery główne cechy jakościowe informacji – zrozumiałość, przydatność, wiarygodność i porównywalność – czyli takie właściwości, które sprawiają, że informacje w nim zawarte są użyteczne dla użytkowników (ZK, 24). W nowych zapisach ZK przydatność i wierne przedstawienie stanowią istotę użytecznej informacji finansowej, a ta zwiększa się, jeżeli informacja jest porównywalna, weryfikowalna, podana w odpowiednim czasie i zrozumiała¹⁸. Zmiany prowadzą do wniosku, że wiarygodność nie jest od 2010 wymaganą cechą jakościową¹⁹.

¹³ Poza wskazaniem formalnych obowiązków ogłaszania sprawozdań, które wskazują pośrednio adresata sprawozdania.

¹⁴ Założenia koncepcyjne IASB zostały zatwierdzone przez Zarząd IASC do publikacji w lipcu 1989 r. i zatwierdzone przez IASB w kwietniu 2001 r.

¹⁵ P. Kabalski, *Cele sprawozdań finansowych według projektu „Ram koncepcyjnych sprawozdawczości finansowej”*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości”, 2009, nr 48 (104), SKwP, Warszawa 2009, s. 68.

¹⁶ J. Samelak, *Czy nowy model sprawozdania finansowego według MSSF jest sprawozdaniem ogólnego przeznaczenia?*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu” 2011, nr 174, Poznań, s. 135-144, s. 138.

¹⁷ *Ibidem*, s. 139.

¹⁸ www.iasplus.com/en/binary/europe/1009plifrsnewsletter.pdf [online], (18.02.2015).

¹⁹ M. Wójcik-Jurkiewicz, R. Jurkiewicz, *Kierunki zmian...*, *op.cit.*

Myśląc o cechach sprawozdania należy szczególną uwagę zwrócić na informację dodatkową do sprawozdania. Jej znaczenie stale rośnie, ponieważ charakter danych w niej zawartych, ich znajomość i zrozumienie warunkuje percepcję treści sprawozdań, trafność analizy oraz oceny sytuacji ekonomicznej jednostki²⁰. Przypomnieć należy, że w celu zapewnienia użyteczności sprawozdań ustawa zobligowała do podania we *Wprowadzeniu* kilku informacji kluczowych dla jego zrozumienia. Jedną z nich jest (pkt 5) wskazanie, czy sprawozdanie zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności²¹. Wydaje się, że informacja ta powinna być traktowana przez sporządzających jak podstawowa dla użytkownika dana, podobnie jak np. wskazanie okresu objętego sprawozdaniem. Inną ważną informacją zawartą we *Wprowadzeniu* (pkt 7), w kontekście rozważań o różnorodności sprawozdań, jest omówienie przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, w tym metod wyceny aktywów i pasywów (także amortyzacji), sposobu pomiaru wyniku finansowego oraz sporządzenia sprawozdania finansowego w zakresie, w jakim ustawa pozostawia jednostce prawo wyboru.

4. Przykłady danych empirycznych dotyczących użyteczności sprawozdań finansowych

W ramach prowadzonych badań jakości sprawozdawczości autor przejrzał sprawozdania spółek akcyjnych, czyli podlegające badaniu, z województwa świętokrzyskiego za lata 2008-2011, opublikowane w MP B lub złożone w KRS do 1 lipca 2013 roku²². Między innymi zbadano występowanie zapisów o kontynuacji działalności i opisu przyjętych zasad (polityki) rachunkowości. Następnie ustalono czy sprawozdanie zawiera prezentację dwóch wybranych składników bilansu: podatku odroczonego i rezerw na świadczenia emerytalne. Wybór ten wynikał z faktu, że badane jednostki mają obowiązek ustalania ich, a zatem powinny te elementy ujawnić, albo opisać we *Wprowadzeniu* fakt odstąpienia od ich ustalania i ujawnienia. Wydaje się, że nie ma takiej przyczyny, dla której mogłyby się zwolnić z tego obowiązku, o ile nie powołają się na kwestię istotności. Opisu poziomu istotności próżno jednak szukać w analizowanych sprawozdaniach. Uzyskane wyniki są – w wypadku analizy *Wprowadzenia* – opisem sposobu podejścia jednostek do zapewnienia czytelnikowi sprawozdania pełnej i jasnej informacji, a w wypadku analizy występowania wskazanych pozycji sprawozdania – opisem stopnia upraszczania sprawozdań. Wszystkie świadczą o jakości sprawozdań.

²⁰ M. Głębocka, *Użyteczność decyzyjna informacji dodatkowej – wybrane problemy*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 765, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 61, t. 2, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2013, s. 543-555 [online], www.wneiz.pl/frfu, (18.02.2015).

²¹ W sytuacji nieprzyjęcia tego założenia sprawozdanie musi być sporządzone według zasad określonych w art. 29 ustawy, które w istotny sposób odbiegają od podstawowych zasad wyceny bilansowej.

²² Było to nieco ponad 600 sprawozdań finansowych.

Tabela 1. Zapisy *Wprowadzenia* do sprawozdania finansowego w zakresie badanych kwestii

Kwestia badana*/rok	2008	2009	2010	2011
opis założenia kontynuacji działalności	92%	95%	94%	94%
szczegółowy opis zasad rachunkowości	87%	88%	90%	93%

* W tabeli podano odsetek sprawozdań, w których opis występował.
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań.

W każdym okresie ponad 90% sprawozdań zawierało we *Wprowadzeniu* wskazanie, czy sprawozdanie zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności. Podmioty, które nie zamieściły informacji uznały zapewne, że jest to oczywiste założenie i nie trzeba tego zapisywać. Mogą to potwierdzić inne źródła informacji, ale rolą użytkownika nie jest domyślanie się. Jeśli chodzi o opis zasad rachunkowości sytuacja wygląda gorzej. Przy braku zarówno wskazania co do kontynuowania działalności, jak i braku opisu zasad, wnioskowanie może być trudne i obciążone dużym błędem. Tymczasem 7-13% badanych jednostek pomija informację o zasadach rachunkowości.

W polskich regulacjach prawnych występują różnice pomiędzy zasadami uznawania kosztów i przychodów przez prawo podatkowe i ustawę. Ustalenie i rejestrowanie zmian podatku dochodowego odroczonego może sprawiać trudności. Ustawa zwolniła małe jednostki z tego obowiązku, o czym wspomniano w części 1. Spółki, których sprawozdania analizowano, nie należały jednak do tego grona. Żadne jednostki nie są podmiotowo zwolnione z obowiązku tworzenia rezerw na świadczenia pracownicze. Rezerwy te są powodem powstania podatku odroczonego, dlatego ich tworzenie i zmiany powinny pociągać za sobą ustalenie pozycji podatku odroczonego. Dane rzeczywiście tę korelację potwierdziły, a była ona z roku na rok coraz silniejsza. Natomiast, jeśli chodzi o samo występowanie tych trzech pozycji bilansu to okazuje się, że nie zawierało ich 25% do 36% sprawozdań za 2011 rok.

Tabela 2. Występowanie wybranych pozycji sprawozdania finansowego

Pozycja sprawozdania*/rok	2008	2009	2010	2011
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	64%	75%	70%	75%
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego	59%	63%	64%	64%
Rezerwa na świadczenia emerytalne	52%	62%	62%	65%

* Podano odsetek sprawozdań, w których pozycja występowała bez względu na wielkość tej pozycji.
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Pozytywnie kształtuje się tendencja, ponieważ sprawozdań za 2008 rok niezawierających tych pozycji było odpowiednio 36% do 48%. Wydaje się, że jednostki

stale uczą się i wdrażają nowe zasady rachunkowości stopniowo. Być może ma na to wpływ działanie biegłego rewidenta.

Jednostki, aby sporządzić sprawozdanie będące źródłem użytecznej informacji, powinny przestrzegać zasad rachunkowości i przepisów prawnych, korzystając z przysługujących im zwolnień i uproszczeń, ale powinny również przestrzegać zasad etycznych i nie nadużywać posiadanej swobody w kształtowaniu sprawozdania finansowego.

5. Zakończenie

W kontekście ostatnich zmian regulacji rachunkowości i zmian rzeczywistości gospodarczej trzeba stwierdzić, że zmieniło się zarówno pojęcie użyteczności informacji zawartych w sprawozdaniach finansowych, jak i definicja użytkowników sprawozdań finansowych. Sprawozdania finansowe są coraz bardziej zróżnicowane pod względem ich zakresu i zasad w nich stosowanych. W tym kontekście nabierają znaczenia kwestie zawarte w informacji dodatkowej, jak chociażby opis stosowanych zasad rachunkowości. W praktyce użyteczność sprawozdań zależy również od postawy kierowników jednostek i służb księgowych. Analiza wybranych sprawozdań finansowych pokazała, że nie wszystkie zawierają obligatoryjne elementy informacji dodatkowej: opis zasad rachunkowości i założenia kontynuacji działalności. W wielu nie ujawniono pozycji bilansu: podatku odroczonego i rezerw na świadczenia emerytalne, a dla badanych spółek akcyjnych ich tworzenie jest obligatoryjne.

Użytkownik sprawozdania może mieć trudności z weryfikacją podstaw prawnych i zakresu sprawozdania finansowego danej jednostki. Rozbudowywane i zmieniające się regulacje nie sprzyjają porównywalności danych finansowych. Sporządzający nie zawsze zapewniają użytkownikowi informacje niezbędne do oceny sytuacji majątkowej i finansowej jednostki. W badanych przypadkach nie zapobiegło temu również badanie sprawozdań finansowych. Przypadki te nie są częste. Wydaje się, że należy przypominać o społecznej odpowiedzialności służb księgowych, aby unikać takich sytuacji.

Bibliografia:

1. Cebrowska T., *Dylematy polityki bilansowej*, Prace naukowe AE Wrocław, 1994, nr 690, [za:] A. Kaczmarczyk, *Sprawozdawczość finansowa a koncepcja wiernego i rzetelnego obrazu*, [w:] *Rachunkowość, sztuka pomiaru i komunikowania*, (red.) pracownicy Katedry Rachunkowości SGH, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2011.
2. Gabrusewicz T., *Rola systemu współczesnej rachunkowości w teorii zrównoważonego rozwoju*, „Zeszyty naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu” 2011, nr 174.
3. Grabowski R., Karmańska A., *Polityka bilansowa spółek akcyjnych – uwarunkowania skuteczności oraz skutki rozpoznania przez inwestorów*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości” 2009, nr 49 (105).
4. Głębocka M., *Użyteczność decyzyjna informacji dodatkowej – wybrane problemy*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 765, „Finanse, Rynki Finansowe,

- Ubezpieczenia” 2013, nr 61, t. 2, [online], www.wneiz.pl/frfu, (18.02.2015).
5. Kabalski P., *Cele sprawozdań finansowych według projektu „Ram konceptualnych sprawozdawczości finansowej”*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości” 2009, nr 48 (104).
 6. Karmańska A., *Wielowymiarowość polityki rachunkowości i etyki z nią związanej (artykuł dyskusyjny)*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości” 2010, nr 56 (112).
 7. Masztalerz M., *Użyteczność sprawozdań finansowych dla inwestorów giełdowych w świetle finansów klasycznych i behawioralnych*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości” 2010, nr 57 (113).
 8. MSSF 2007, SKwP, Warszawa.
 9. Samelak J., *Czy nowy model sprawozdania finansowego według MSSF jest sprawozdaniem ogólnego przeznaczenia?*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu” 2011, nr 174.
 10. Rozporządzenie Komisji (UE) NR 301/2013 z dnia 27 marca 2013 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1126/2008 przyjmujące określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do corocznych zmian Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej Dziennik Urzędowy UE L 90/78 28.3.2013
 11. Ustawa z 29 września 1994 r. o rachunkowości, Dz.U. nr 121, poz. 591 z późn. zm.
 12. Wierzbńska W., *Wycena aktywów i pasywów a oczekiwania informacyjne użytkowników sprawozdań finansowych*, „Studia Oeconomica Posnaniensia” 2014, vol. 2, no. 4 (265).
 13. Wójcik-Jurkiewicz M., Jurkiewicz R., *Kierunki zmian w zakresie wiarygodności sprawozdań finansowych*, „Studia Ekonomiczne” 2014, nr 164, s. 168-175 [online], www.ue.katowice.pl/.../13_M.Wojcik-Jurkiewicz_R.Jurkiewicz_Kierunki_zmian....pdf, (18.02.2015).
 14. www.iasplus.com/en/binary/europe/1009plifrsnewsletter.pdf, [online], (18.02.2015).

Abstrakt:

W artykule przedstawiono wybrane problemy związane z użytecznością informacji zawartych w sprawozdaniach finansowych. Wskazano ich użytkowników, opisano cechy warunkujące użyteczność oraz ich zróżnicowanie ze względu na rodzaj podmiotu sprawozdawczego. Główne elementy sprawozdań finansowych stanowią cenne źródło informacji, ale dla pełnego ich zrozumienia konieczne są również dane zawarte w informacji dodatkowej. Pokazano na wybranych przykładach, jaka jest użyteczność sprawozdań, stwierdzając, że w praktyce około 10% badanych sprawozdań nie zawierało ujawnień w zakresie opisu zasad rachunkowości i założenia kontynuacji działalności, a w około 25-35% w badanych latach nie ujawniono podatku odroczonego i rezerw na świadczenia emerytalne.

Selected aspects of the usefulness of financial statements

In this paper the chosen problems associated with the usefulness of information included in financial statements were presented. Users of financial statements were appointed. Diversifying financial statements on account of the type of the entity and features conditioning their usefulness were described. Main elements of finan-

cial statements constitute valuable sources of information, but other information in the notes is also necessary for understanding full of them. It is shown on chosen examples, what usefulness of reports is, stating that over the 90% of audited reports it contained disclosures in the description of accounting policy and assumption that the entity is a going concern. In about 25-35% a deferred tax liabilities or deferred tax assets, and the cost of providing employee benefits were not recognise.

PhD Małgorzata Garstka, assistant professor, Jan Kochanowski University in Kielce.